

Szenhááromság ünnepe után 16. vasárnap

► JSir 3,22–33

„De. Mégis. Csak.”

A vasárnap jellege

Szenhááromság ünnepe utáni tizenhatodik vasárnap hálaadó vasárnap. „Életünk el van rejtve Krisztusban”: ez a vasárnap fő témája. Az istentisztelet több pontján előkerül a halált legyőző és a halálból életet fakasztó Jézus képe. Erre erősít rá az evangélium a naini ifjú feltámasztásának történetével.

A Szenhááromság utáni vasárnapok kibontják az üdvtörténet következményeit: mi az, ami meglátszódik akár az egyes ember, akár az egész közösség létében? A 10–17. vasárnapok pedig speciálisan szólnak arról, hogy az isteni elhívás maga után hozza a megigazítást is.

Idén ebbe különlegesen beleágyazható az aratósi és szüreti hálaadás is, hisz sok helyütt épp az első októberi vasárnapon ünneplik ezt.

Amit a textusról tudni kell

Jeremiás siralmainak első két fejezete után, amely tipikusan közösségi siratóénekeket tartalmaz (a héber betűk sorrendjében kezdődő sorokkal, huszonkettes ritmikával), a 3. fejezet immár más hangot üt meg. Itt már egy egyéni panaszének szólal meg, a maga általános megnevezésén túl egyértelmű hímnemű verzióban: „*Én vagyok az*

a férfi, aki...” Az addigi nőnemű formában (Jeruzsálemnek ugyanis az a megszemélyesítési gyakorlat) áradó kesergés most átmegy egy másik stílusba, amit már az is mutat, hogy e rész nem a megszokott jalkiáltással kezdődik. A fejezetben váltakozva kerülnek elő vegyesen az egyéni és közösségi jajsavak: az 1–22. és 52–66. versek szaksza a személyes panaszokat hozza, a 40–42. versek átvezetése után a 43–51. újra az első két fejezet formáit hozza elő. Kiírt textusunk és az azt követő pár vers pedig egy különös átkötés, amely liturgikai célból kerülhetett bele szerkesztői közbeékelésként. Itt már nem a jajongás a főszereplő, hanem a bizakodás, tele nevelési szándékkal és figyelmeztetéssel, miszerint itt az ideje meghunyászkodni az Úr előtt. Ugyan konkrét szituációk nem kerülnek elő, de az egész megénekelt jelképsokaságból kiérezhető az üldözöttség és az ezzel járó szenvedés.

A sajátos ének közbülső részében (22–39. versek) a szerző rátalál a bizalom hangjára azzal, ahogy ráébred a naponként megújuló isteni hűsége (*heszed* – a szövetségi hűség szava). Olyan e rész, benne textusunk is, mintha a bölcsességirodalom része lenne, ami abból is kitűnik, ahogy arról szól, hogy a népnek az Úr mindegyik arcát érzékelnie kell: vagyis mind a szerető, mind a büntető oldalát. Jelzi, hogy mindegyikben ott van Isten tanítói szándéka, amellyel arra nevel, hogy minden kö-

rülmények között rádöbbenünk az órá utaltságunkra; illetve egyik és másik elteltével is legyen erőnk. Legyen erőforrás abban, ahogy a rossz és a büntetés elmúta után újfent a boldogság járhatja át a szívünket. Épp ezért nem érdemes siránkozni – de erről már textusunk után olvashatunk...

A perikópa megértése

Az ember szeretné megúszni a terheket. E szemlélettel szemben Jeremiás azt állítja, hogy „jó” (a 25–27. versek ezzel a szóval is kezdődnek: *tób*), ha az ember igát cipel, sőt ha egész ifjúkorától hordozza. Ezáltal válhat erőssé a hívő, tehát azzal, hogy nem elkerülni szeretné a próbákat, hanem pont hogy meg akar állni azokban. A kereszténységünk immár a jézusi „könnyű” iga fényében is megélheti ennek sajátosságát. És miközben így cipekedünk, nincs más dolgunk, mint várni az Úr szabadítására. E várakozás mögötti bizalmunk alapja persze nem a saját elhordozó képességünk, hanem az Isten felénk való hűsége és az, hogy az Úr minden igazságtalannak tűnő élethelyzetet majd korrigálni fog. Nem szabad hát felháborodnunk az Isten megengedő gondolkodásmódján, nem lehet saját igazságainkat hangoztatni vele szemben, nem kell senkit és semmit bosszulnunk, viszontbüntetnünk, elégtételeket vennünk. Egy dolgunk van: vágyni az Isten szabadítására. Magára a nagy megváltásra már nem is kell várnunk, hisz azt Jézusban megkaptuk; de a várakozás ettől még életünk része.

Igehirdetési vázlat

De...

Életünk kedvező alakulásakor, a felemelő pillanatokkal elhalmozva, a sikerkovácsolásunk eredményeit is megélve meglegyint a kísértés, hogy a boldogulást természetesnek tekintsük. Tán kezdetkor még némi Istentől megáldottságot vélünk emögött, sablonosan még hálát is rebegünk a „szerencsén-

kért”, de aztán ezek az érzések elkopnak, az áldások hétköznapiakká válnak. Könnyű a sikerekért magunkat éltetőn megszokni a jót, és már csak mellesleg emlegetni kiegészítőként az áldó hatalmak oltalmát. A végén pedig már úgy véljük, valójában mi találtuk fel a spanyolviaszt. Ilyenkor jön a nagy DE, amikor az Úr csavar egyet a sorsunkon, pont azért, hogy észrevegyük. Ilyenkor szokott ránk rakni némi súlyt és pár minket negatívan érintő szerencsétlenséget. Büntet, tanít, bosszul, edz? Ki így érzi, ki úgy. Ilyenkor csak az igazán hívő ember gondol arra, hogy azért mégiscsak szereti őt el nem fogyó irgalommal az Úr. Amikor tehát a sínen lévő élet istentelenül elkényelmesül, akkor Isten biztos közbeavatkozik. És nem érdekli, ha lázadunk, jajgatunk, siránkozunk, őt káromoljuk, kétségbeesve kesergünk, mert úgy véli, hogy még ez is jobb az előző önfényező állapotnál, elvégre legalább ilyenkor hozzá fordulunk. Ezután igencsak komoly lelki erőt képvisel az, aki viszont mind-egyik élethelyzetében felfedezi az isteni szándékot: jóban-rosszban, egészségben-betegségben is, hogy a házasság évében ilyen stílusosan fogalmazzunk.

Mégis...

Jeremiás siralmaiból elsöre az jöhetne le, hogy a bajban csak ennyi szokott felszakadni belőlünk: „Jaj!” Akár őszinteségből, akár elvárt segítséggel, akár rutinból tesszük, mindegy, hisz e szó a legösztönösebb fájdalommegnyilvánulásunk. Az már extra lépcsőfok, ahogy Kölcsey jajong a himnuszunkban, az önmarcangoló vád előbbihez hasonló zokszavával: „Hajh, de bűneink miatt / Gyúlt harag kebledben, / S elsújtád villámídat / Dörgő fellegedben.” És amikor már tényleg csak a remény maradt, és nincs más kiút, akkor érhet meg a nagy MÉGIS. Vagyis élő hittel kimondani: jaj, Isten, segíts, nélküled tehetetlen vagyok! Akkor igazán nagy a baj, amikor az ember már jajgatni sem tud. Textusunkig a próféta már túl van ezen a magára maradottságon, az egykori isteni fény elhalványulásának érzetén, a könnyáztatta, vigasztalan éjszakai sírásokon. Már csak a tény maradt,

hogy Jeruzsálem elpusztult, a jövő emberileg kilátástalan, és mintha már az Isten se lenne sehohol. Ilyenkor csúszik ki az ember száján a „tényleg jó az Isten?”; de mily ritkán az, hogy: „Mit Isten tesz, mind jó nekem...” A „jajgatok egy sort” érzéséig hamar megérkezünk (micsoda áldás, hogy Isten még ezeket is érzékeli és meghallgatja); de vajon eljutunk-e oda, hogy a szavunk, érzéseink és gondolatunk végkicsengése MÉGIS az legyen, hogy mindezek mellett és ellenére is bizton állítjuk: jó az Isten. Ám legyen az első reakció a „jaj”; de azt folytassa a mégis érzése. És ne csak olyan optimizmusból jöjjön ez, hogy a felhők felett mindig kék az ég, vagy hogy ennél mélyebbre már úgyse süllyedhetünk (merthogy de), hanem azért, mert a temérdek rossz után most már felfelé vezet út.

Csak...

„Csak az Úrnak nagy kegyelme, / Hogy még nincsen végünk...” Amikor ezt megsejti az ember, ott történik meg az áttörés. Ráébred, hogy mégiscsak „nagy a te hűséged”, és hogy „jó csendben várni az Úr szabadítására”. Túl a kiáltó, panaszló, eget ostromló hangon. A belül zokogó üres csendben: a „már megszólalni sem tudok” fájdalmanak csendjében. Nem beletörődés ez és nem is mazochizmus, nem önáltatás és nem is hamis illúzió, nem belemagyarázás és nem is csakazértiskodás. Nem egy utolsó ütőkártya vagy szalmaszál, nem egy újabb kiügyeskedés, hogy „áh, ő majd segít!”. Nem, ez a hit, hogy Isten szeretet; hogy szeret minket az Úr. A még így is magához vonzás hite, a meg nem érdemeltség hite, a „mégiscsak látok ebben értelmet” hit.

Szeret... csak... – e szeretet nem pihe-puhaság és nem a nyálasan csöpögős érzelmek világa, hanem a feltétlen odaadás, az elfogadás, a vezetés és a kapcsolaterősítés varázsa. Erre is egy „jaj” sóhaja reagálhat, de mennyire más az, mint a panaszok jaja!

„Csak!” A felnőtt szokott így lerázóan válaszolni a mindig kérdező gyermeknek. Isten viszont nem akar lerázni: nála így van, és kész. Ő igazságtalan lett a Fiával, hogy velünk ne kelljen csak igazságosnak lennie. Végünk kellene legyen, de ott

a sansz: az önmagát mindig dzsókerként bedobó, értünk könyörgő Egyszülött. Miatta engedi Isten a folytatást: hogy a konkoly és a búza még mindig együtt növekedhessék; és hogy jó Gazdaként még az utolsó napi turnusban is elhívjon, felvéve a téblábolókat a szőlőjébe. Jézus még a halálos ágyon, még a huszonnegyedik órában is tud csodát tenni – csak... Ebben bízhat a lejtőn lefelé tartó ember. Miatta nem kell a kilátástalanok, a tengődők és beletörődők közé tartoznia, hanem van kapaszkodója. És ez nem optimizmus, még csak nem is lényeglátás, nem elvarázsoltság és nem is olcsó cinikus-szkeptikus legyintés! Ez biztos tudat, stabil érzés, egyértelmű gondolat és elhívés: szeret az Úr.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekció

Lk 7,11–17; Ef 2,13–21. Az aratási és szüreti hálaadás miatt ez a textus is mértékadó lehet: 1Tim 4,4–5 a lekcioival együtt: Lk 12,13–21; 5Móz 26,1–11.

Énekek

EÉ 446, 265, 348

ÚÉ 16

EKE 84

Illusztrációk

1. Nikosz Kazantzakis mesél egy alkalommal az iszlám dervis és a keresztyén pap beszélgetéséről. A pap megkérdi a muzulmán kollégát, hogy ők Allahot hogy szólítják, milyen névvel-titullussal illetik. A dervis válasza: „Isten nagyságát nem lehet egy névbe belekényszeríteni, belepréselni. Egy név Istennek olyasmi lenne, mint egy börtön. Isten szabad.” A pap tovább értetlenkedik: de mégis, hogy szólítják a Mindenhatót? „Jaj!” – válaszolja a dervis. Lehetne ez az egyik legkézenfekvőbb imádságos megszólításunk.

2. A Szent István Társulat bibliafordításának jegyzeteiben olvasható, hogy aki az Istenhez emeli

a tekintetét, annak mindig van reménye. A bölcs ezért azt is tudja, hogy a panaszkodás önmagában semmit sem használ, hiszen csak a bizalom és az alázat az, ami utat készíthet egy jobb jövőnek.

3. Apám emlegette: „Fiam, ha csak igazságot akarsz magadnak, azt a pokolban fogod megtalálni.” Sokáig nem értettem e mondatát, elvégre pont hogy az isteni igazságot kerestem, és értelemszerűen a mennyben kívántam meglelni. Később értettem meg, hogy ha Isten igazul akarna velem bánni, akkor csakis rosszat érdemelnék itt és odaát is. A joggal kijáró igazság maga volna a pokolra alászállás.

4. Aratási hálaadáskor, szüreti köszönetünk ünnepén arra is gondolhatunk, hogy mennyire nem természetes, hogy jó lett a termés, hogy kedvező volt az időjárás, hogy tudtunk annyit betakarítani, amennyit sikerült. És hogy mindezért az Istennek tartozunk hálával, mert még mindig szeret minket.

5. Megfér az öröm a szenvedések között, ha már látom a célját (lásd 2Kor 12,10).

Felhasznált irodalom

- BROWN, R. E. – FITZMYER, Joseph A. – MURPHY, Roland E. (szerk.) 2002. *Jeromos Bibliakommentár*. 1. köt. *Az Ószövetség könyveinek magyarázata*. Ford. Aranyi Erzsébet et al. Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, Budapest.
- DARBY, J. N. 2005. *A Biblia könyveinek áttekintése*. 1. köt. *Ószövetség*. Evangéliumi Kiadó, Budapest.
- GABELEN, Arno C. 2002. *Ószövetségi kommentár*. Evangéliumi Kiadó és Iratmisszió, Budapest.
- HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgika. A keresztény istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Luther Kiadó – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszék, Budapest.
- JÁNOSSY Lajos 1944. *Az egyházi év útmutatása*. Magánkiadás, Sopron.
- WAAL, Cornelis van der 1992. *Ézsaiás könyve – Dániel könyve*. Iránytű Kiadó, Gödöllő. (Sola Scriptura. Kutassátok az Írásokat! 5.)
- WALVOORD, John F. – ZUCK, Roy B. (szerk.) 2012. *Ézsaiás – Ezékiel*. Ford. Hargitai Róbert – Köves Gábor. Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest. (A Biblia ismerete kommentársorozat 4.)

■ GABNAI SÁNDOR